

Kop = De laatste bewoners van de haven

Intro = Het Westelijk Havengebied zal geen toplocatie op Funda zijn. Maar schijn bedriegt. Aan de Hemweg bevinden zich de vier laatste huisjes. 'Het mooiste plekje van Amsterdam,' vinden de bewoners.

Tekst : Marloes de Moor, Foto's Johannes Abeling

Een binnenvaartschip trekt gelijkmatige banen in het Noordzeekanaal. Met luie golfslag slaat het water tegen de oever. Een hond versleept een stuk roestig ijzer.

Om de twintig minuten spuwt de Hempont een nieuwe lading passagiers uit. De meesten doorkruisen het Westelijk Havengebied haastig en zonder op te kijken. Ze willen weg uit dit gebied waar de mens klein en onbeduidend lijkt tussen de hoge schoorstenen, windmolens en installaties. Er gaat iets dreigends uit van de dof grijze rookpluimen, het gepiep en gekreun van de kolencentrale, de zware geuren die soms wel, soms niet thuis te brengen zijn en de grijpers, bediend door onzichtbare mannen,

Dwars op de industrie staan vier huisjes kaarsrecht op een rijtje, niet van plan te wijken voor de robuuste wereld van staal en olie.

Alie groeide er als meisje van zes jaar op. Vroeger waren het spoorweghuizen waar de werklieden woonden. Ernaast liep het spoor waar Alie's vader overdag aan werkte. "Ik bewaar mooie herinneringen aan dit huis. Toen mijn moeder overleed, hebben mijn broer en ik het gekocht, omdat we het niet kwijt wilden."

Alie verhuisde met haar man Ruud en haar twee zonen vanuit Osdorp terug naar haar ouderlijk huis. Ook voor Ruud is de omgeving niet nieuw. Zijn tante Jannie woonde op het hoekhuis. Toen hij daar als 22-jarige jongen kwam klussen, liep hij Ali tegen het lijf. "En van het een kwam het ander."

In de loop der jaren is het een en ander veranderd. Drie van de zeven huizen zijn gesloopt en in 2006 is de landtong waarop ze stonden weggehaald.

Toch blijft het gevoel van vroeger overheersen. Alie droomt nog altijd weg bij de uitvarende oceaanstomers. En zij niet alleen. "Visite vecht altijd om een plekje bij het raam."

Nadelen zijn er ook. "Veel lawaai, stof en soms stank. Soms staat de wind verkeerd en waait het kolenstof van overslagbedrijf OBA onze kant op. Dat gaat overal op zitten," vertelt Ruud. Bij laagstaande zon reflecteert het licht op de hagelwitte windmolen tegenover het huis en fliitst het voortdurend in de woonkamer. Tijdens Sail krijgt het echtpaar wel eens ongenode gasten die er niet voor terugdeinzen hun behoefte in de tuin te doen. En 's nachts belt soms een verstekeling aan. "Die moet dan in het Zeemanshuis zijn, maar kan het niet vinden."

Maar onveilig voelen ze zich nooit. De pontwachters houden de omgeving scherp in de gaten. Zodra ze iets verdachts zien, richten ze hun schijnwerpers erop en bellen de politie. "De zoons van de burens werden een keer per ongeluk aangezien voor dieven. Binnen een half uur vatte de politie ze in de kraag. Je maakt wat mee hier!"

Peter Klerks, werkzaam als criminoloog in Den-Haag, had negen jaar geleden een flat op het hippe KNSM-eiland in gedachten. Maar een hardlooptocht richting Hempont bracht hem naar het ideale huis. Niet nieuw of hip, maar wel bijzonder, met een achtertuin van 35 meter diep. "Eens per jaar geef ik een feest voor honderd mensen, gewoon omdat dat kan in zo'n huis." Een oude zeecontainer achterin de tuin gebruikt hij als opslagplaats.

De eerste weken in zijn nieuwe huis bezorgde hem vreemde gewaarwordingen. Die keer dat hij onder de douche stond en een luid 'Ding Dong' hoorde: een cruiseschip schoof gracieus voorbij. Het gevoel alsof er een aardbeving plaatsvond in zijn buik als een olietanker met dreunende dieselmotoren passeerde. "Het heeft wel wat," vindt hij.

“Enige overlast kun je verwachten. Kolenstof, trage internetverbinding, explosieve stoffen in de omgeving.”

Toch staat hij ironisch genoeg juist dicht bij de natuur sinds hij hier woont met zijn vriendin Eva. “Achter mijn tuin is een reservaat met allerlei soorten vogels. Soms zie ik een vos langs de weg wandelen. En als je vanaf hier tien kilometer door vaart, zit je op zee: dat geeft een enorm gevoel van vrijheid.”

Hans en Dineke van den Berg ontdekten de huisjes zeven jaar geleden. Hans was op slag verliefd, Dineke aarzelde even. “Ik vond de ligging erg mooi, maar vroeg me af of de omgeving niet te mannelijk was.” Al snel was ze ook om en verkasten ze van hun benedenwoning aan de Nassaustraat naar de Hemweg.

“We ervaren hier echt het landelijke gevoel en hebben bijvoorbeeld appel- en pruimenbomen. Daar maken we compôte van.”

Hoewel je anders zou verwachten met de loodgrijze rookpluimen op de achtergrond, lijkt de achtertuin van Hans en Dineke het decor van een dierenepos waarin vossen, hazen, konijnen, zwanen, zwaluwen en spechten een hoofdrol vervullen. Gefascineerd volgden ze een rouwende zwaan wiens wederhelft het vanwege een olierampje met de dood moest bekopen. Of het baltsgedrag van de hazen die ‘haasje over’ doen.

“Mensen die hier voor het eerst komen, zeggen wel eens: ‘Waar ben ik nu beland? Doet de tomtom het wel?’ Ze verwachten geen woonhuizen op deze plek.”

Toch lijkt het stadscentrum alleen gevoelsmatig ver. Hans is natuurkundedocent aan het Caland Lyceum en Dineke heeft een eigen huiswerkbegeleidingspraktijk. In een half uur fietsen ze elke dag naar hun werk.

Joppie Wissink en Iwan Hoesenie mijmerden al een tijdje over hun droomhuis aan de Hemweg. “Als we op de pont stonden, dachten we vaak ‘wat zou het leuk zijn, zo’n huisje.’ Niet veel later stond het opeens te koop.

Joppie is zich nog elke dag “bewust van de schoonheid: “Vooral ’s morgens vroeg als de zon opkomt. Het is geen opgepoetst landschap; dat maakt het bijzonder. Ik ben veel op pad als reisleidster in Centraal Europa. Dit is een rustpunt in ons drukke leven.”

Leuk is ook het contact met de burens. Ze zitten niet op elkaars lip, maar als er iets is kunnen ze bij elkaar terecht. “In de zomer drinken we met z’n allen een glas wijn en is het een dolle boel.”

’s Nachts is ze vaak alleen, omdat Iwan op de bloemenveiling in Aalsmeer werkt, maar bang is ze nooit. “Dit is het best bewaakte plekje van Amsterdam. Het stikt van de politie en beveiligingsauto’s en de pontwachters zijn alert.”

De laatste bewoners van de haven zijn de Hemweg-burens niet. Een paar kilometer verderop bevindt zich vlakbij de kade het ‘witte huisje van Harry’, ingeklemd door loodsen en materieel. ‘De Havenbaron’ wordt hij ook wel genoemd. Die naam lijkt hij meer te danken aan zijn robuust belijnde kop dan aan zijn werkzaamheden in de haven, want de 74-jarige Harry is altijd autohandelaar geweest. In weerwil van zijn nieuwsgierigheid, opent hij ‘ik bijt niet, ik bijt niet’ grommend, het tuinhek van zijn witte huisje.

Vaak is hij tot laat wakker van het gespuis op de kade. Boeven, hoeren, junks en ander volk dat het best gedijt bij nacht, betreedt de kade achter zijn huis. Soms trekt hij zijn pantoffels aan en sluipt naar buiten. Dan steekt hij zijn vuist op: “Ophouden!” Op de droeve kreet van een meeuw na, wordt het dan een beetje stil.